

Recorregut botànic per la serra de Queralt

TEXT: Lluç Escànez, Carles Espelt, Josep Padullés, Pere Aymerich

Responsabilitat i precaució amb les plantes

El grup berguedà de Flora Catalana, gràcies a la iniciativa i el suport de l'Ajuntament de Berga, ha publicat recentment una guia de camp per donar a conèixer les espècies de plantes més representatives de la serra de Queralt. La guia conté informacions rellevants de caire biogeogràfic, un recull de 70 fitxes amb alt contingut visual i un conjunt d'itineraris dissenyat per tal de facilitar el descobriment de les plantes ressenyades en els ambients i indrets més

adients (vegeu ressenya, a la secció de recursos).

L'itinerari que us proposem aquí vindria a ser la unió de tres dels itineraris que figuren a la guia, i pretén copsar, amb un recorregut circular, una mostra de la variabilitat d'ambients botànics presents a la serra. La distància total és de tres quilòmetres i mig amb un desnivell de 260 metres entre el punt més baix, origen i final, i el pàrquing del santuari, cota màxima del recorregut.

Obaga de Queralt. Fotografia: Lluç Escànez.

Recorregut de l'itinerari a la serra de Queralt. Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

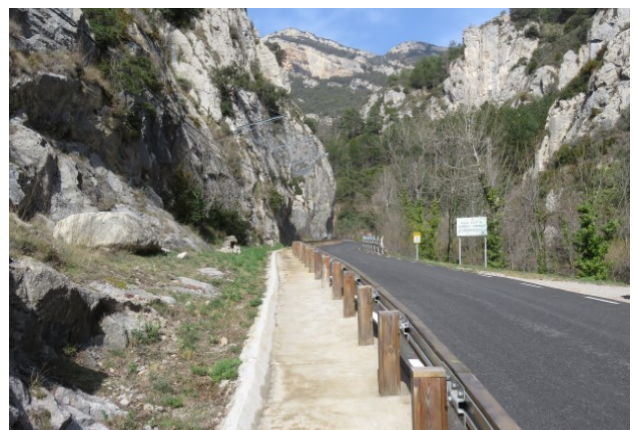
L'itinerari discorre per la serra de Queralt, localitzada a la franja de contacte entre la depressió Central i la serralada dels Pirineus. La serra s'aixeca imponent just a sobre de la ciutat de Berga, en el límit entre el Baix i l'Alt Berguedà. Botànicament és, doncs, terra de frontera entre la mediterraneïtat i l'ambient muntanyenc. Aquest caràcter queda es-

Per l'orientació d'aquesta serra, resseguint aquest itinerari podrem gaudir de vegetació ben diferenciada, a l'obaga i al solell.

pecialment reforçat per l'orientació E-O del cordal de la serra, amb un solell obert a la plana, amb vegetació típicament montana i mediterrània de muntanya i una obaga boscosa amb aires eurosiberians. Cal destacar també, com a factor important per les variacions en la vegetació, la marcada asimetria en el pendent i el sòl entre els dos vessants: abrupte i encinglerat al sud en contrast amb els pendents força més suaus del nord. Morfològicament, la serra

de Queralt formaria part del conjunt de serres calcàries incloses en el Prepirineu del sud.

Per accedir al punt d'inici del recorregut sortim de Berga en direcció al santuari de Queralt per la carretera BV-4241 i, seguidament, la BV-4242. A poc més de mig quilòmetre (coordenades UTM 42,107600; 1,838339), just al costat de la casa de Fumanya, comencem l'itinerari. Prenem el camí que, sortint a la dreta de la casa, segueix paral·lel a la carretera en direcció a l'estret del Guiu. Després d'un primer tram on la vegetació és de caràcter clarament ruderal,

Estret del Guiu. Fotografia: Lluc Escànez.

Orella d'os (*Ramonda myconi*). Fotografia: Marc Solà.

Pineda de l'obaga de Queralt. Fotografia: Lluç Escànez.

apareixen aviat a l'esquerra els primers contraforts rocosos de la serra, on podem apreciar algunes plantes com l'albó (*Asphodelus cerasiferus*), l'hieraci (*Hieracium* sp.) o altres espècies rupícoles.

A l'altra banda de la carretera, veiem l'Hostal del Guiu. Just després de passar l'estret i abans de travessar el pont sobre la riera Demetge, prenem el camí que s'enfila a l'esquerra pel costat de les roques i per sobre la font del Guiu. Entrem a la baga de la muntanya entremig de boix (*Buxus sempervirens*), arç (*Crataegus monogyna*), avellaner (*Corylus avellana*), freixe (*Fraxinus excelsior* i *Fraxinus ornus*), blada (*Acer opalus*), pi roig (*Pinus sylvestris*), falgue-

ra (per exemple, *Asplenium ruta-muraria* o *Polypodium vulgare*) i orella d'os (*Ramonda myconi*).

A continuació trobem un camí més ample que, cap a l'esquerra, ens porta de nou fins a la carretera del santuari. La travessem i passem pel costat de la capella de la Sagrada Família. De seguida tornem a travessar la carretera i seguim el camí que s'endinsa cap a l'interior de la pineda. Aquí hi podem trobar: pi roig (*Pinus sylvestris*), til·ler (*Tilia platyphyllos*), avellaner (*Corylus avellana*), blada (*Acer opalus*, *Acer pseudoplatanus*), algun roure (*Quercus pubescens*), boix (*Buxus sempervirens*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*) i tortellatge (*Viburnum lantana*).

Obaga de Queralt. Fotografia: Carles Espelt.

Solell de Queralt, Fotografia: Carles Espelt.

Quan tornem a trobar la carretera, la seguim uns quants metres cap a l'esquerra en direcció a Sant Pere de Madrona (en aquest punt hem deixat el camí principal de l'obaga de Queralt). En arribar al revolt, deixem la carretera i seguim un camí ample a la nostra esquerra, que ens pujarà fent esses, amb reposadors en cada revolt, fins al replà sota l'església de Sant Pere de Madrona.

En aquest punt trobem un senyal indicador del camí del santuari de Queralt (un altre camí que baixa direcció sud ens menaria ràpidament al punt de partida de l'itinerari). Agafem el camí del santuari, que va fent pujades i baixades per l'interior de l'obaga. Des d'alguns punts d'aquest tram es poden observar el cim d'Estela, el roc d'Auró, la Figuerassa, els Rasetes i bona part de la vall de la riera Demetge. El camí és força ombrívol i hi podem trobar orella d'os (*Ramonda myconi*), corona de rei (*Saxifraga longifolia*), faig (*Fagus sylvatica*), pi roig (*Pinus sylvestris*), avellaner (*Corylus avellana*), blada (*Acer opalus*, *Acer pseudoplatanus*), grèvol (*Ilex aquifolium*), moixera (*Sorbus aria*) i fins i tot algunes alzines (*Quercus ilex*), poc abans d'assolir la carena i arribar a l'aparcament principal del santuari de Queralt.

Des de l'aparcament, si disposem de temps, tenim l'opció d'acabar de pujar al santuari i fer el camí de ronda amb inici i final a la porta de l'església. El nostre itinerari continua cap a la casa de Fumanya pel vessant solell de la serra. Agafem el camí de baixada, que és força dret al començament, i anem fent esses pel costat de la roca. Al llarg del

camí trobem tres capelles: la de la Mare de Déu dels Dolors, la de Sant Jaume i la de Sant Jacint. Poc després d'aquesta última trobem, a l'esquerra, el desviament que ens tornaria a dur a Sant Pere de Madrona. Seguim baixant i de seguida arribem al final del recorregut, la casa de Fumanya. Durant tota la baixada hem anat trobant la flora típica de solell d'aquests ambients: alzina (*Quercus ilex*), boix (*Buxus sempervirens*), timó (*Thymus vulgaris*), sajolida (*Satureja montana*), botja (*Artemisia campestris*), garric (*Quercus coccifera*), aranyoner (*Prunus spinosa*), albó (*Asphodelus cerasiferus*), trèvol pudent (*Bituminaria bituminosa*), clavell de pastor (*Dianthus hyssopifolius* i *Dianthus multiceps*), botja blanca (*Dorycnium pentaphyllum*), llugueta (*Globularia alypum*), sempreviva borda (*Helichrysum stoechas*), aladern (*Rhamnus alaternus*) i timó groc (*Teucrium aureum* subsp. *aureum*).

Els autors formen part d'un grup d'aficionats a la botànica de la comarca del Berguedà. Les seves activitats socials i lúdiques es centren en organitzar sortides i trobades per compartir el coneixement botànic a la comarca. Recentment han publicat, conjuntament amb altres autors, el llibre *Plantes de la Serra de Queralt. Una guia visual* en el qual es recull el present itinerari entre altres rutes per la Serra de Queralt.

Agraïments

Aquest itinerari és la unió de tres recorreguts que apareixen al llibre *Plantes de la serra de Queralt. Guia de camp*. Aquesta guia s'ha pogut fer gràcies a la iniciativa de l'Ajuntament de Berga i al treball de diversos aficionats a la botànica, incloent-hi membres del grup local del Berguedà de Flora Catalana.